

***Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky***

***SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 2008***

***Slovenská agentúra
životného prostredia***

Vláda v súlade s environmentálnym právom Európskej únie a medzinárodnými dohovormi považuje starostlivosť o životné prostredie za rozhodujúci nástroj zabezpečovania trvalo udržateľného rozvoja.

Programové vyhlásenie vlády SR (2006)

STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

• ENVIRONMENTÁLNE PRÁVO

V Zbierke zákonov SR boli v roku 2008 za oblasť životného prostredia uverejnené: 4 zákony, 16 vyhlášok MŽP SR a 1 oznámenie o vydaní výnosu MŽP SR.

• Zákony

- Zákon č. 100/2008 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 151/2002 Z.z. o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 514/2008 Z.z., o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 515/2008 Z.z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v oblasti starostlivosti o životné prostredie v súvislosti so zavedením meny euro v Slovenskej republike
- Zákon č. 519/2008 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

• Vyhlášky MŽP SR

- Vyhláška MŽP SR č. 17/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Tribeč
- Vyhláška MŽP SR č. 18/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Ostrovné lúky
- Vyhláška MŽP SR č. 19/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Ondavská rovina
- Vyhláška MŽP SR č. 20/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Poiplie
- Vyhláška MŽP SR č. 21/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Kráľová
- Vyhláška MŽP SR č. 22/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Košická kotlina
- Vyhláška MŽP SR č. 23/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Parížske močiare
- Vyhláška MŽP SR č. 24/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Poľana
- Vyhláška MŽP SR č. 25/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Bukovské vrchy
- Vyhláška MŽP SR č. 26/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Medzibodrožie
- Vyhláška MŽP SR č. 27/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Dolné Pohronie
- Vyhláška MŽP SR č. 30/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Cerová vrchovina-Porimavie
- Vyhláška MŽP SR č. 31/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Žitavský luh
- Vyhláška MŽP SR č. 32/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Sĺňava
- Vyhláška MŽP SR č. 51/2008 Z.z., ktorou sa vykonáva geologický zákon
- Vyhláška MŽP SR č. 63/2008 Z.z., ktorou sa mení vyhláška MŽP SR č. 391/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov

• Výnosy MŽP SR

- Oznámenie MŽP SR č. 131/2008 Z.z. o vydaní výnosu o poskytovaní dotácií obciam na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy starostlivosti o životné prostredie SR (výnos č. 3/2008 z 3. apríla 2008).

Hodnotenie vplyvov na životné prostredie je komplexné zistenie, opísanie a vyhodnotenie predpokladaných vplyvov strategického dokumentu a navrhovanej činnosti na životné prostredie.

§ 3 písm. b/ zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov

• POSUDZOVANIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Proces posudzovania vplyvov na životné prostredie je v podmienkach SR upravený **zákonom č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov**.

V roku 2008 bolo MŽP SR vydaných 189 záverečných stanovísk pre navrhované činnosti. Ide o činnosti, kde prebiehal proces povinného hodnotenia, ktorý je ukončený vydaním záverečného stanoviska podľa zákona č. 24/2006 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v prípade procesov posudzovania začatých pred 1.2.2006 aj podľa zákona NR SR č.127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

MŽP SR ďalej posudzovalo v rámci procesu **SEA strategické dokumenty**, ktoré môžu mať závažný vplyv na životné prostredie presahujúci štátne hranice a strategické dokumenty s celoštátnym dosahom. V hodnotenom období bolo vydaných 5 stanovísk pre strategické dokumenty. V tomto roku tiež bolo ukončené cezhraničné posúdenie strategických dokumentov „*Stratégia záverečnej časti jadrovej energetiky*“, „*Stratégia energetickej bezpečnosti*“ a navrhovanej činnosti „*Zvýšenie výkonu blokov jadrovej elektrárne EMO 1, 2 v Mochovciach*“, kde dotknutou stranou bola Rakúska republika. V oblasti navrhovaných činností je SR ako dotknutá strana účastníkom cezhraničného posudzovania činnosti „*Súhrnný vodohospodársky úpravný projekt Dunaj na východ od Viedne*“.

MŽP SR ďalej viedlo centrálnu evidenciu všetkých posúdených strategických dokumentov a navrhovaných činností a zabezpečovalo komplexný informačný systém posudzovania vplyvov na životné prostredie. V máji 2008 bola v rámci projektu z prostriedkov PHARE – Prechodný fond „**Dobudovanie informačného systému pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie – časť SEA**“ ukončená ďalšia etapa budovania informačného systému pre oblasť strategického hodnotenia. Súčasťou projektu boli aj dve pilotné čísla časopisu SPRAVODAJ SEA/EIA, ktoré sú verejne prístupné na stránke www.enviroportal.sk.

Posudzovanie strategických dokumentov podľa § 4 a § 7 zákona č. 24/2006 a navrhovaných činností podľa § 29 zákona č. 24/2006 (zisťovacie konanie) vykonávali aj obvodné a krajské úrady životného prostredia. Počty posúdených strategických dokumentov a navrhovaných činností sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 276. Výsledky procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie na úrovni MŽP SR

Počet posudzovaných stavieb a činností na MŽP SR - EIA	216
Počet vydaných záverečných stanovísk - EIA	189
Počet posudzovaných návrhov strategických dokumentov - SEA	7
Počet vydaných záverečných stanovísk - SEA	5

Zdroj: MŽP SR

Tabuľka 277. Výsledky procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie na úrovni úradov životného prostredia (KÚ ŽP, OÚ ŽP)

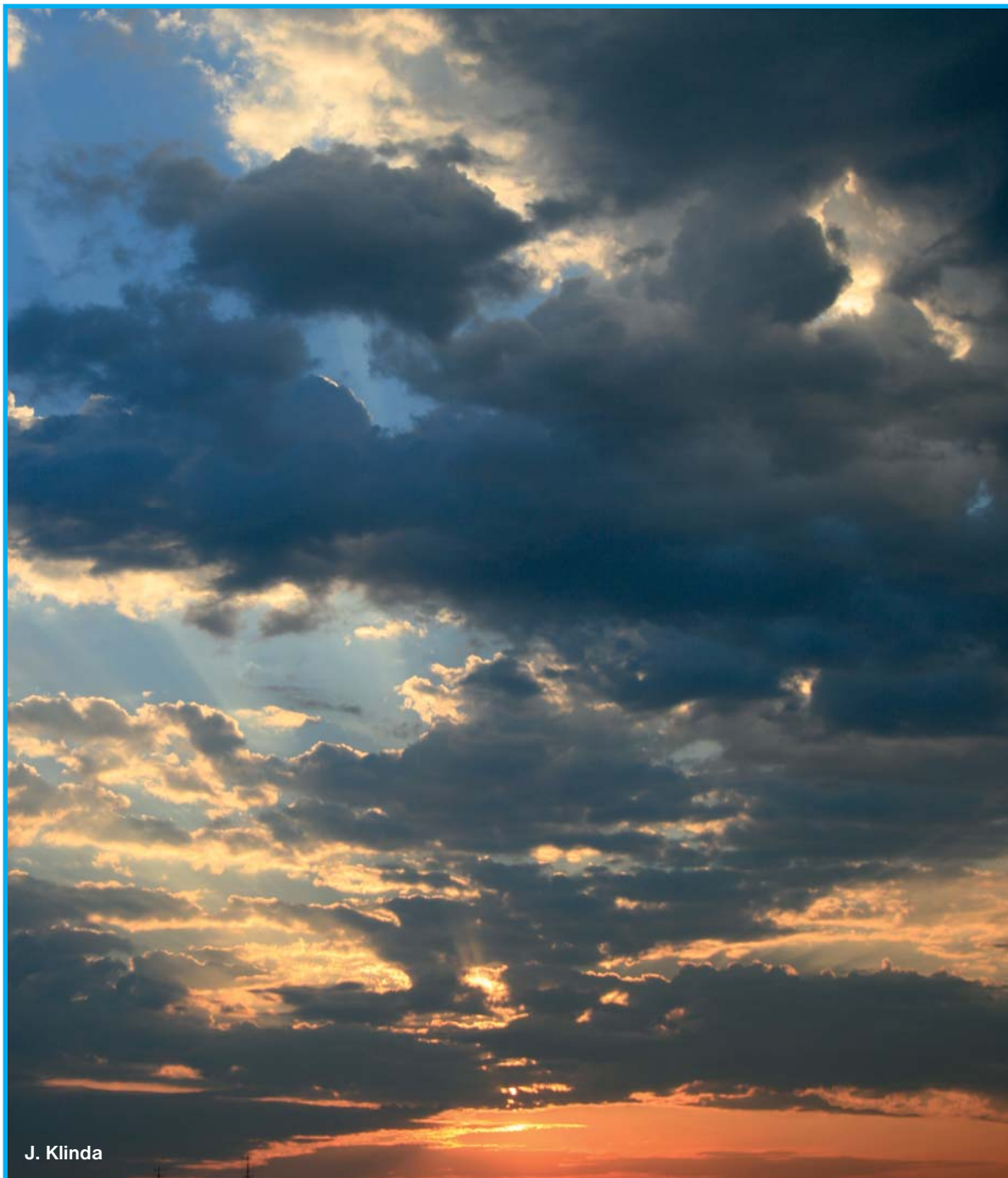
Počet posudzovaných stavieb a činností na KÚ a OÚ ŽP - EIA	584
Počet rozhodnutí vydaných KÚ ŽP a OÚ ŽP o nepodliehaní posudzovaniu - EIA	567
Počet záverečných stanovísk vydaných KÚ ŽP a OÚ ŽP - EIA	8
Počet posudzovaných návrhov strategických dokumentov - SEA	125
Počet rozhodnutí vydaných KÚ ŽP a OÚ ŽP o nepodliehaní posudzovaniu - SEA	111
Počet záverečných stanovísk vydaných KÚ ŽP a OÚ ŽP - SEA	44

Zdroj: MŽP SR

Kompletné dokumentácie (v listinnom vyhotovení) z procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie vykonané a ukončené MŽP SR od roku 1994 do konca roku 2004 sú archivované v **Dokumentačnom centre EIA** na SAŽP, od 1.1.2005 do konca roku 2008 na MŽP SR. Informácie z dokumentácií poskytuje na základe žiadosti SAŽP a MŽP SR.

Dokumentácie procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie vykonávané krajskými úradmi životného prostredia a obvodnými úradmi životného prostredia sú archivované na príslušných úradoch, ktoré proces posudzovania vykonali.

V roku 2008 začalo MŽP SR pripravovať novelu zákona č. 24/2006 Z.z. ako dôsledok formálneho oznámenia EK, v ktorom bola SR upozornená na nesprávne prebratie niektorých ustanovení smernice Rady 85/337/EHS o posudzovaní vplyvov niektorých verejných a súkromných projektov na životné prostredie v znení zmien a doplnení do zákona o EIA. Výhrady EK sa týkali viacerých častí zákona. Jedna z najzávažnejších výhrad sa vzťahovala k možnému automatickému vylúčeniu určitých navrhovaných činností (išlo najmä o tzv. podprahové projekty) z procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie, ktoré by potenciálne mohli mať závažný nepriaznivý vplyv na životné prostredie. Najpodstatnejšou časťou novely je nové znenie § 18 a s tým úzko súvisiaca príloha č. 8a, ktorá predstavuje vzor Oznámenia o zmene navrhovanej činnosti. Podstatnou skutočnosťou je, že napriek zmene právnej úpravy procesu posudzovania činností sa nemení doterajšia príloha č. 8, obsahujúca zoznam posudzovaných činností a ich limity. V súvislosti s touto prílohou sa však mení spôsob, akým sa postupuje pri zmenách činností. NR SR dňa 19. júna 2009 schválila vládny návrh zákona č. 287/2009, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Tento zákon nadobúda účinnosť 1. septembra 2009.

Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania je súbor opatrení zameraných na prevenciu znečisťovania, na znižovanie emisií do ovzdušia, vody a pôdy, na obmedzovanie vzniku odpadu a na zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadu s cieľom dosiahnuť vysokú celkovú úroveň ochrany životného prostredia.

§ 2 ods.1 zákona č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia

• INTEGROVANÁ PREVENCIA A KONTROLA ZNEČISŤOVANIA

Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania (ďalej „**IPKZ**“) je nástroj vyplývajúci z práva EÚ, ktorý má za cieľ dostať pod kontrolu a znižovať znečisťovanie spôsobované presne špecifikovanými priemyselnými činnosťami.

Problematika IPKZ bola transponovaná do právneho poriadku SR a implementovaná prostredníctvom **zákona č. 245/2003 Z.z.** o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o IPKZ).

V marci 2008 nadobudla účinnosť **vyhláška MŽP SR č. 63/2008 Z.z.**, ktorou sa mení vyhláška 391/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon o IPKZ, ktorá upravuje spôsob a formu získania osvedčenia o odbornej spôsobilosti na poskytovanie odborného poradenstva v oblasti IPKZ. Vyhláška tiež vymedzuje údaje, ktoré sú prevádzkovatelia prevádzok spadajúcich pod režim IPKZ povinní každoročne k 15. februáru zisťovať a oznamovať do integrovaného registra informačného systému. **Dôvodom** novely je zriadenie **Európskeho registra únikov a prenosov znečisťujúcich látok (E-PRTR)**, ktorý od roku 2007 nahrádza Európsky register emisií znečisťujúcich látok (EPER). E-PRTR zahŕňa viac znečisťujúcich látok, širší výber emisií a viac prevádzok ako EPER.

Správnym orgánom v procese integrovaného povoľovania a vydávania integrovaných povolení je **SIŽP**, ktorá zároveň vykonáva aj kontrolnú činnosť v uvedenom procese.

Činnosti, na ktoré sa vzťahuje vydanie integrovaného povolenia sú uvedené v tabuľke, spolu s počtom podaných žiadostí a vydaných povolení podľa výročnej správy SIŽP za rok 2008.

V roku 2008 SIŽP zároveň vykonala 236 kontrol plnenia podmienok integrovaného povolenia (IP) prevádzok. Zistilo sa, že 59 prevádzok bolo prevádzkovaných v súlade s podmienkami stanovenými v IP a v 60 prípadoch boli preukázané porušenia. Ďalej bolo vykonaných 95 kontrol prevádzok v súvislosti s overovaním údajov uvedených v žiadosti o vydanie integrovaného povolenia a jedna kontrola bola vykonaná v prevádzke, ktorá podala žiadosť o vydanie IP dobrovoľne.

Na zabezpečenie komplexného zberu údajov a informácií o IPKZ je zriadený **Informačný systém integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania**. Podľa zákona Informačný systém integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania obsahuje (§ 6 ods. 2 zákona o IPKZ):

- register prevádzkovateľov, prevádzok vyžadujúcich IPKZ a prevádzok povolených v integrovanom povolení,
- register vydaných integrovaných povolení,
- údaje a informácie poskytnuté každoročne prevádzkovateľmi o prevádzkach, ich emisiách a výsledkoch monitorovania,
- normy kvality životného prostredia pre jednotlivé miesta územia SR,
- najlepšie dostupné techniky pre jednotlivé priemyselné odvetvia a druhy prevádzok,
- register oprávnených osôb.

Informačný systém IPKZ je prístupný na <http://ipkz.enviroportal.sk/informacny-system.php>.

Tabuľka 280. Prehľad podaných žiadostí a vydaných povolení v procese IPKZ v roku 2008

Kategória priemyselnej činnosti	Počet podaných žiadostí	Počet vydaných povolení
1. Energetika	83	67
2. Výroba a spracovanie kovov	80	72
3. Spracovanie nerastov	83	84
4. Chemický priemysel	58	41
5. Odpadové hospodárstvo	125	111
6. Ostatné činnosti	97	97
Spolu	526	472

Zdroj: SIŽP

Environmentálna škoda je škoda na

- chránených druhoch a chránených biotopoch, ktorá má závažné nepriaznivé účinky na dosahovanie alebo udržiavanie priaznivého stavu ochrany chránených druhov a chránených biotopov, s výnimkou už skôr identifikovaných nepriaznivých účinkov vzniknutých následkom konania prevádzkovateľa, na ktoré bol výslovne oprávnený v súlade s osobitným predpisom
- vode, ktorá má závažné nepriaznivé účinky na ekologický, chemický alebo kvantitatívny stav vôd alebo na ekologický potenciál vôd, s výnimkou nepriaznivých účinkov ustanovených v osobitnom predpise, alebo
- pôde spočívajúca v znečistení pôdy predstavujúcom závažné riziko nepriaznivých účinkov na zdravie v dôsledku priameho alebo nepriameho zavedenia látok, prípravkov, organizmov alebo mikroorganizmov na pôdu, do pôdy alebo pod jej povrch.

zákon č. 359/2007 Z.z.

• PREVENCIA A NÁPRAVA ENVIRONMENTÁLNYCH ŠKÔD

V roku 2007 SR transponovala do svojho právneho poriadku smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2004/35/ES o environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd prostredníctvom zákona **č. 359/2007 Z.z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov**.

Prevencia a odstraňovanie environmentálnych škôd by sa mali implementovať prostredníctvom zásady „znečisťovateľ platí“ v súlade so zásadou trvalo udržateľného rozvoja. Základnou zásadou smernice, ktorá sa preberá aj do zákona je, aby sa prevádzkovateľ, ktorého činnosť environmentálnu škodu spôsobila alebo predstavuje bezprostrednú hrozbu vzniku takejto škody, považoval za finančne zodpovedného, a to s cieľom donútiť prevádzkovateľov, aby prijali a vykonali opatrenia a vypracovali postupy na minimalizáciu environmentálnych škôd, čím sa riziko ich finančnej zodpovednosti zúži.

Environmentálnou škodou podľa tohto zákona nie je akékoľvek poškodenie životného prostredia, ale len **škoda na chránených druhoch a biotopoch, na vode a na pôde**. Za škodu sa však považuje akákoľvek nepriaznivá zmena niektorého z uvedených prírodných zdrojov nezávisle od toho, či bola spôsobená porušením právnych predpisov alebo konaním v súlade s právnymi predpismi. Zodpovednosť za túto environmentálnu škodu majú prevádzkovatelia vykonávajúci pracovné činnosti taxatívne vymenované v zákone – v týchto prípadoch ide o objektívnu zodpovednosť

a prevádzkovatelia vykonávajúci pracovné činnosti iné – tu ide o subjektívnu zodpovednosť, ktorá sa týka len škody na chránených druhoch a biotopoch. Prevádzkovatelia sú podľa zákona povinní predchádzať hrozbe vzniku environmentálnej škody prijatím a vykonaním preventívnych opatrení a v prípade vzniku environmentálnej škody budú povinní prijať a vykonať nápravné opatrenia.

Do praxe bol zavedený **Informačný systém prevencie a nápravy environmentálnych škôd** –

www.enviportal.sk/environmentalne-skody/.

V roku **2008** nebola v SR zaznamenaná **žiadna environmentálna škoda**.

Závažnou priemyselnou haváriou je udalosť, ako je najmä nadmerná emisia, požiar alebo výbuch s prítomnosťou jednej alebo viacerých vybraných nebezpečných látok, vyplývajúca z nekontrolovateľného vývoja v prevádzke ktoréhokoľvek z podnikov, na ktoré sa vzťahuje tento zákon a ktorá vedie bezprostredne alebo následne k vážnemu poškodeniu alebo ohrozeniu života alebo zdravia ľudí, životného prostredia alebo majetku v rámci podniku alebo mimo neho.

§ 2 písm. h) zákon č. 261/2002 Z.z.

• PREVENCIA ZÁVAŽNÝCH PRIEMYSELNÝCH HAVÁRIÍ

Problematicku prevencie závažných priemyselných havárií v podmienkach SR upravujú nasledujúce právne predpisy:

- zákon č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o haváriách),
- vyhláška č. 489/2002 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- vyhláška č. 490/2002 Z.z. o bezpečnostnej správe a o havarijnom pláne v znení neskorších predpisov.

Zákon o haváriách rozdeľuje podniky podľa celkového množstva vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku na **kategóriu A a kategóriu B (tzv. SEVESO podniky)**. V súčasnosti pod zákon spadá **39 podnikov kategórie A a 39 podnikov kategórie B**.

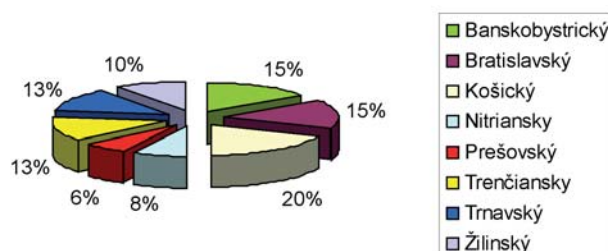
Medzi základné povinnosti prevádzkovateľov podnikov, v ktorých sa nachádzajú vybrané nebezpečné látky patrí:

- preveriť celkové množstvo vybraných nebezpečných látok v podniku a následne zaradiť podnik do príslušnej kategórie,
- podať oznámenie o zaradení podniku na príslušný OÚ ŽP.

Podniky zaradené do príslušnej kategórie musia:

- ustanoviť odborne spôsobilú osobu,
- vypracovať program prevencie závažných priem. havárií
- zaviesť bezpečnostný riadiaci systém,
- vypracovať hodnotenie rizika a bezpečnostnú správu,
- vypracovať havarijný plán,
- informovať verejnosť
- zabezpečiť záchrannú službu,
- uzatvoriť zmluvu o poistení zodpovednosť za škodu,
- predložiť podklady na vypracovanie plánu ochrany obyvateľstva.

Tabuľka 248. Podiel SEVESO podnikov v krajoch SR

Zdroj: MŽP SR

Do praxe bol zavedený **Informačný systém prevencie závažných priemyselných havárií**. Cieľom IS je zhromažďovanie údajov a poskytovanie informácií o prevencii závažných priemyselných havárií. (<http://enviroportal.sk/seveso/informacny-system.php>)

V zozname odborne spôsobilých osôb bolo v roku 2008 zapísaných **249 špecialistov na prevenciu závažných priemyselných havárií a 32 havarijných technikov**. V zozname autorizovaných osôb bolo v roku 2008 zapísaných 31 subjektov.

V rokoch 2008 bolo na MŽP SR oznámených **6 bezprostredných hrozieb** závažných priemyselných havárií. V roku 2008 sa v SR nevyskytla žiadna závažná priemyselná havária.

Tabuľka 281. Prehľad oznámených udalostí za jednotlivé roky 2003 - 2008

Zdroj: MŽP SR

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bezprostredná hrozba závažnej priemyselnej havárie	7	4	1	1	5	6
Závažná priemyselná havária	0	0	2	1	0	0

Genetické technológie sú činnosti genetického inžinierstva a modernej biotechnológie, ktorými sa vytvárajú a používajú živé geneticky modifikované organizmy vrátane mikroorganizmov.

Geneticky modifikovaný organizmus je organizmus, ktorého genetický materiál bol zmenený spôsobom, ktorý sa prirodzene pri pohlavnom rozmnožovaní a prirodzenej rekombinácii nevyskytuje.

§ 2 ods.1 a § 4 ods.1 zákona č. 151/2002 Z.z. o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov v znení neskorších predpisov.

• GENETICKÉ TECHNOLOGIE A GENETICKY MODIFIKOVANÉ ORGANIZMY

Používanie genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov (GMO) upravuje **zákon č. 151/2002 Z.z.** o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov v znení zákona č. 587/2004 Z.z., zákona č. 77/2005 Z.z. a zákona č. 100/2008 Z.z. (zákon o GMO) a **vykonávacia vyhláška MŽP SR č. 399/2005 Z.z.** v znení vyhlášky č. 312/2008 Z.z..

V zmysle zákona o GMO je možné používať genetické technológie a geneticky modifikované organizmy tromi spôsobmi:

- v uzavretých priestoroch,
- zámerným uvoľnením, a to:
 - zavádzaním do životného prostredia
 - uvedením na trh.

• Používanie genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov v uzavretých priestoroch

Uzavretými priestormi sú laboratória, skleníky, pestovateľské miestnosti a iné uzavreté miestnosti, v ktorých sú GMO umiestnené a v ktorých sa používajú genetické technológie. Spoločným znakom týchto priestorov je, že použitím ochranných opatrení znemožňujú únik GMO a tým zabraňujú kontaktu s obyvateľstvom a životným prostredím. Plánované používanie genetických technológií a GMO v uzavretých priestoroch sa zatrieďuje do štyroch rizikových tried (ďalej „RT“), pričom RT 1 predstavuje žiadne alebo len zanedbateľné riziko, RT 2 malé riziko, RT 3 stredne veľké riziko a RT 4 veľké riziko.

Na základe prijatých žiadostí MŽP SR v roku 2008 zapísalo do registra zariadení 29 zariadení, vydalo 61 uzavretým priestorom súhlas na ich prvé použitie a 4 uzavretým priestorom súhlas na začatie činnosti v RT 2. MŽP SR nemalo námietky voči začatiu činnosti v RT 1 v 71 uzavretých priestoroch. Žiadosť o vydanie súhlasu na začatie činnosti zatriedenej do RT 3 a 4 MŽP SR doteraz neobdržalo.

Účinnosťou novely zákona od 1. júla 2008 sa uzavreté priestory neoznačujú ako zariadenia a formálne konanie o registrácii zariadenia bolo zrušené.

• Zámerné uvoľňovanie

Zámerné uvoľňovanie je cieľené zavádzanie GMO alebo kombinácie GMO bez použitia ochranných opatrení do životného prostredia (pokusy) podľa prílohy B smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2001/18/ES alebo ich sprístupňovanie tretím osobám v podobe výrobkov na trh podľa prílohy C tejto smernice. MŽP SR v roku 2008 vydalo 4 súhlasy na pokusné pestovanie geneticky modifikovanej kukurice.

• Komisia pre biologickú bezpečnosť a jej zbor expertov

Odborným poradným orgánom MŽP SR v oblasti biologickej bezpečnosti je Komisia pre biologickú bezpečnosť a jej zbor expertov. Komisia, ktorú administruje odbor biologickej bezpečnosti MŽP SR, má 11 stálych členov a 15 expertov, ktorí pochádzajú zo širokého spektra odborníkov z vedeckých a iných odborných kruhov, štátnych úradníkov menovaných za jednotlivé zainteresované rezorty, zástupcov verejnosti z radov používateľov a občanov. V roku 2008 komisia rokovala 14-krát. Vyjadrila sa k ohláseniam prijatým v EÚ, k návrhom na vydanie súhlasov na prvé použitie uzavretých priestorov a k ohláseniam začatia činnosti v uzavretých priestoroch.

Tabuľka 282. Zoznam používateľov s uvedením počtu uzavretých priestorov ku dňu 31.12.2008

Používateľ	Počet uzavretých priestorov
Biotika, a.s., Slovenská Ľupča 566	33
Evonik-Fermas, Slovenská Ľupča 938	13
Chemický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, Bratislava	18
Neuroimunologický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, Bratislava	12
Slovenská technická univerzita, Radlinského 9, Bratislava	6
Centrum výskumu rastlinnej výroby Piešťany, Bratislavská cesta 122, 921 68 Piešťany	16
Slovenská zdravotnícka univerzita, Limbová 12, Bratislava	6
Centrum výskumu živočíšnej výroby Nitra, Hlohovecká 2, Lužianky	33
Štátny veterinárny a potravinový ústav, Botanická 16, Bratislava	1
Univerzita Komenského, Prírodovedecká fakulta, Mlynská dolina 1, Bratislava	52
Univerzita veterinárskeho lekárstva, Pracovisko analýzy DNA, Komenského 73, Košice	2
Univerzita veterinárskeho lekárstva, Laboratórium biomedicínskej mikrobiológie a imunológie, Komenského 73, Košice	2
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Šrobárova 2, Košice	35
Ústav biochémie a genetiky živočíchov SAV, Moyzesova 61, Ivanka pri Dunaji	5
Ústav experimentálnej onkológie SAV, Vlárská 7, Bratislava	18
Ústav experimentálnej endokrinológie SAV, Vlárská 3, Bratislava	11
Ústav fyziológie hospodárskych zvierat SAV, Šoltéssova 4-6, Košice	1
Ústav genetiky a biotechnológie rastlín SAV, Akademická 2, Nitra	7
Ústav molekulárnej biológie SAV, Dúbravská cesta 21, Bratislava	65
Ústav molekulárnej fyziológie a genetiky SAV, Vlárská 5, Bratislava	6
Virologický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, Bratislava	36
Výskumný a šľachtiteľský ústav zemiakársky, a.s., Popradská 518, Veľká Lomnica	2

Zdroj: MŽP SR

J. Klinda

Environmentálnou značkou je značka, ktorou sa na základe overenia postupom ustanoveným zákonom osvedčuje, že príslušný výrobok spĺňa nadštandardné požiadavky z hľadiska ochrany životného prostredia oproti iným výrobkom z tej istej skupiny výrobkov.

§ 2 ods. 2 zákona č. 469/2002 Z.z.
o environmentálnom označovaní výrobkov

• ENVIRONMENTÁLNE HODNOTENIE A OZNAČOVANIE PRODUKTOV

Environmentálne označovanie produktov sa v SR realizuje od roku 1997, kedy bol ministrom životného prostredia vyhlásený Národný program environmentálneho hodnotenia a označovania výrobkov (NPEHOV). Prakticky sa začali realizovať prvé kroky už v roku 1996 po nadobudnutí účinnosti uznesenia vlády SR č. 97/1996, týkajúceho sa tvorby environmentálnych kritérií na prvých päť skupín výrobkov, ktoré sa v tom čase vyhodnotili z hľadiska spotrebiteľského charakteru ako najvhodnejšie, najfrekvencovanejšie a majúce zároveň vysoký potenciál na riešenie kľúčových environmentálnych problémov spojených s významnými environmentálnymi aspektmi najmä vo fáze výroby a fáze použitia. Postupne sa počas nasledujúcich rokov vytvorili environmentálne kritériá na 32 skupín produktov, ktoré vydalo MŽP SR formou smerníc NPEHOV, výnosov MŽP SR a oznámení MŽP SR. Počas procesov aktualizácií environmentálnych kritérií v rámci jednotlivých skupín produktov postupne dochádzalo k úprave, zmene vymedzenia skupín produktov alebo k zlúčeniu viacerých skupín produktov do jedného celku, preto sa počet ako aj vymedzenie riešených skupín produktov zmenil.

V súčasnom období sú v platnosti osobitné podmienky na 16 skupín produktov.

Tabuľka 283. Zoznam skupín produktov s platnými osobitnými podmienkami vydanými formou oznámení MŽP SR a výnosov MŽP SR

P. č.	Skupina produktov	Číslo oznámenia/ výnosu	Platnosť oznámenia/ výnosu
1.	Ubytovacia služba	01/08	1/2008 – 1/2011
2.	Tlačový papier	02/08	2/2008 – 2/2011
3.	Baliaci papier a vlnitá lepenka	03/08	2/2008 – 2/2011
4.	Nepálené murovacie materiály	04/08	2/2008 – 2/2011
5.	Drôtovo-kamenné konštrukcie	05/08	2/2008 – 2/2011
6.	Papier tissue a výrobky tissue	06/08	2/2008 – 2/2011
7.	Dosky na báze dreva	07/08	3/2008 – 3/2011
8.	Pracie detergenty na textilie	08/08	3/2008 – 3/2011
9.	Náterové látky	09/08	3/2008 – 3/2011
10.	Prostriedky na zimnú údržbu	10/08	3/2008 – 3/2011
11.	Radiálne plášte pre osobné automobily	11/08	1/2009 – 1/2012
12.	Plynové infražiariče	12/08	3/2009 – 3/2012
13.	Textilné výrobky	6/06	11/2006 – 11/2009
14.	Cementy	7/06	11/2006 – 11/2009
15.	Mazacie oleje	8/06	11/2006 – 11/2009
16.	Vykurovacie kotly na plyné palivá vybavené horákom s ventilátorom a atmosférickým horákom	9/06	11/2006 – 11/2009

5 skupín produktov je v procese aktualizácie smerníc resp. výnosov, 5 skupín produktov má neplatné osobitné podmienky.

Tabuľka 284. Zoznam skupín produktov vydaných vo forme smerníc NPEHOV a výnosov MŽP SR, ktorým sa skončila platnosť a v súčasnom období sú v procese aktualizácie

P. č.	Skupina produktov	Číslo smernice/ výnosu
17.	Adsorbenty	0025/2006
18.	Biodegradovateľné plastové materiály a produkty z nich	0013/2003
19.	Mleté vápence	1/2006
20.	Oceľové a smaltované vane a sprchovacie misy	2/2006
21.	Lepidlá a tmely	4/2006

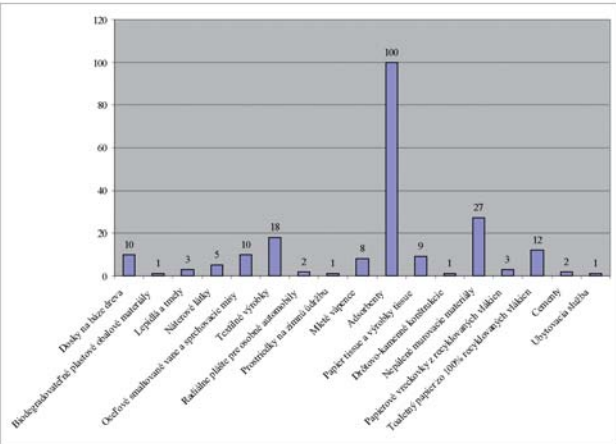
Tabuľka 285. Zoznam skupín produktov s neplatnými osobitnými podmienkami

P. č.	Skupina produktov	Číslo smernice/ Číslo výnosu
22.	Elektrické zdroje svetla Light bulbs	0015/2001
23.	Elektrické chladničky a mrazničky pre domácnosť Electric refrigerators for household use	0009/2002
24.	Stavebné stroje na zemné práce Building machinery	4/2005
25.	Elektrické automatické práčky pre domácnosť Electric household washing machines	3/2006
26.	Kvapalné detergenty Liquid detergents	5/2006

Udeľovanie národnej environmentálnej značky „Environmentálne vhodný produkt“ a Environmentálnej značky Európskeho spoločenstva „The Flower - Európsky kvet“

Na základe prejavenej záujmu zo strany výrobcov alebo dovozcov je možné vykonať posúdenie zhody prihlásených produktov s osobitnými podmienkami pre predmetnú skupinu produktov uvedenými v príslušnom oznámení MŽP SR (alebo výnose MŽP SR) s cieľom udelenia práva používať národnú environmentálnu značku „**Environmentálne vhodný produkt**“. Doteraz bolo ocenených národnou environmentálnou značkou spolu 215 produktov, z toho v roku 2008 bolo udelených najviac národných environmentálnych značiek na produkty za celé obdobie existencie environmentálneho označovania v SR, čo predstavuje 88 produktov.

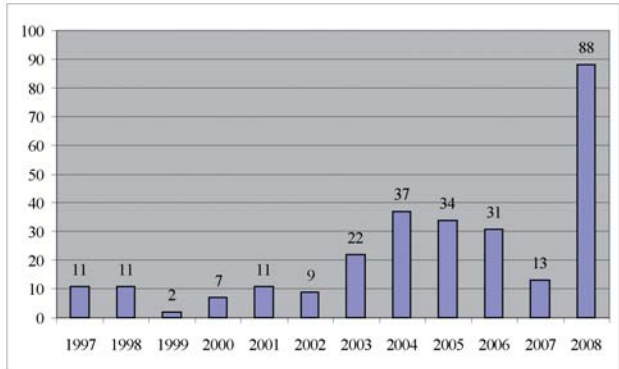
Graf 259. Počet udelených environmentálnych značiek v rámci jednotlivých skupín produktov

Poznámka: V grafe nie sú zobrazené skupiny produktov, v ktorých nebola udelená environmentálna značka ani na jeden produkt.

Zdroj: MŽP SR

Graf 250. Počet udelených národných environmentálnych značiek za jednotlivé roky (1997 – 2008)

Zdroj: MŽP SR

Na udeľovanie a používanie environmentálnej značky Európskeho spoločenstva sa vzťahujú osobitné predpisy. K základným predpisom patrí nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1980/2000 a kritériá pre príslušnú skupinu produktov. V SR bola udelená prvýkrát environmentálna značka Európskeho spoločenstva v roku 2008 a to na produkt zo skupiny produktov „Turistické ubytovacie služby“.

Štát podporuje účasť organizácií, predovšetkým malých a stredných podnikov, v schéme Európskeho spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit, najmä v územiach chránených podľa predpisov alebo v oblastiach vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia.

§ 6 ods. 1 zákona č. 491/2005 Z.z. o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme Európskeho spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov

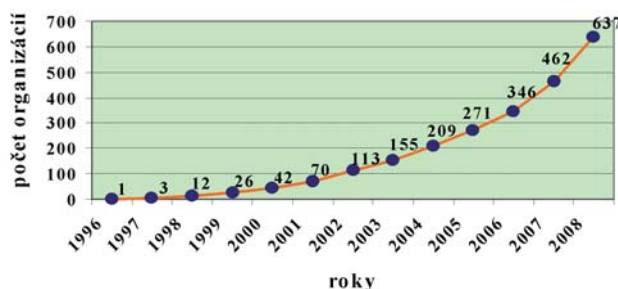
• ENVIRONMENTÁLNE MANAŽÉRSTVO A AUDIT

Environmentálne manažérstvo nie je manažérstvom životného prostredia ako takého, ale manažérstvom interakcií organizácie a ich vplyvu na životné prostredie. Rôznym aspektom environmentálneho manažérstva sa venujú medzinárodné normy radu ISO 14000. Norma ISO 14001:2004 ustanovuje požiadavky na systém environmentálneho manažérstva (ďalej EMS), postaveného na priebežnom manažérskom cykle P-D-C-A. Druhá norma 14004:2004 poskytuje všeobecné ustanovenia. Ostatné normy a usmernenia z radu ISO 14000 riešia konkrétne environmentálne aspekty, vrátane označovania, hodnotenia správania sa organizácie, analýzy životného cyklu, komunikácie, kontroly a ďalšie. Funkčnosť zavedeného EMS v organizáciách, súlad s príslušnou normou sa preukazuje auditom podľa normy ISO 19011 a potvrdzuje certifikátom. Organizácie vyššiu **dôveryhodnosť, výkonnosť, transparentnosť** vo vzťahu k životnému prostrediu môžu získať registráciou v schéme ES pre environmentálne manažérstvo a audit - EMAS.

Systém environmentálneho manažérstva podľa medzinárodnej normy ISO 14001

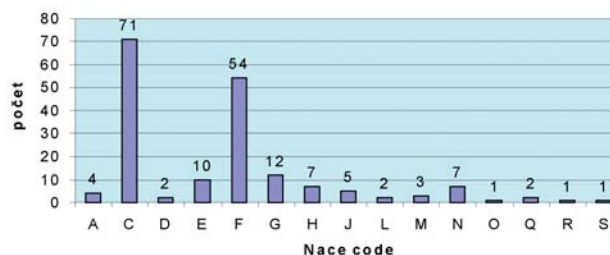
V priebehu roku 2008 pribudlo na Slovensku 182 nových organizácií so zavedeným a certifikovaným EMS, čím sa k 31.12.2008 celkový počet organizácií s platným EMS zvýšil na 637. Je to najvyšší prírastok v jednom roku za celé obdobie evidencie EMS v SR.

Graf 251. Certifikácia EMS podľa normy ISO 14001 v SR

Zdroj: SAŽP

Graf 252. Certifikácia ISO 14001 v roku 2008 v SR podľa Nace code

Zdroj: SAŽP

Najviac organizácií s certifikovanými EMS bolo zo sektorov C - priemyselná výroba (71), F - stavebníctvo (54), G - veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov (12) a E - dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov (10). Úplné členenie podľa alfabetických kódov SK NACE rev.2 v zmysle vyhlášky ŠÚ SR č. 306/2007 Z.z., ktorou sa vydáva Štatistická klasifikácia ekonomických činností, účinná od 1.1.2008 je nasledovná:

Tabuľka 286. Klasifikácia ekonomických činností, účinná od 1. 1. 2008

Sekcia	O p i s
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov
B	Ťažba a dobývanie
C	Priemyselná výroba

D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu
E	Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov
F	Stavebníctvo
G	Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov
H	Doprava a skladovanie
I	Ubytovacie a stravovacie služby
J	Informácie a komunikácia
K	Finančné a poisťovacie činnosti
L	Činnosti v oblasti nehnuteľností
M	Odborné, vedecké a technické činnosti
N	Administratívne a podporné služby
O	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie
P	Vzdelávanie
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc
R	Umenie, zábava a rekreácia
S	Ostatné činnosti
T	Činnosti domácností ako zamestnávateľov, nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie
U	Činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení

Prírastky v dvoch najvýraznejších sektoroch je možné bližšie identifikovať dvojmiestnym číselným kódom nasledovne:

Tabuľka 287. V rámci C - priemyselná výroba:

Kód	Názov výroby	Počet
10	Výroba potravín	2
13	Výroba textilu	2
14	Výroba odevov	1
15	Výroba kože a kožených výrobkov	1
18	Tlač a služby súvisiace s tlačou	3
20	Výroba chemikálií a chemických produktov	5
21	Výroba farmaceutických výrobkov	4
22	Výroba výrobkov z gumy a plastu	9
23	Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	2
24	Výroba a spracovanie kovov	5
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	4
26	Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	2
27	Výroba elektrických zariadení	11
28	Výroba strojov a zariadení	14
29	Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	2
33	Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	4
	Spolu	71

Schéma Európskeho spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS)

Podmienky pre účasť organizácií v EMAS na Slovensku stanovuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 761/2001, ktorým sa umožňuje dobrovoľná účasť organizácií v schéme Európskeho spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS) a jeho dva aplikačné akty zákon č.491/2005 Z.z. o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme Európskeho spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov a vyhláška MŽP SR č.606 Z.z./2005 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č.491/2005 Z.z. o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme Európskeho spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V priebehu roka 2008 bola do registra organizácií EMAS zapísaná jedna organizácia - SEWA, a.s. Bratislava, čím sa počet organizácií zo Slovenska zapísaných v registri sa zvýšil na 6 organizácií, ktorými sa SR umiestňuje na piatom mieste v rebríčku novoprijatých členských krajín EÚ za Českou republikou (34), Maďarskom (18) a Poľskom (16), Litvou (8).

Z organizácií sídlacích na Slovensku sú ďalej v registri zapísané nasledovné: QUELLE, s.r.o., Bratislava, Messer Slovaft, s.r.o., Bratislava - Vičie Hrdlo, Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov, INA SKALICA, s.r.o., Skalica, INA Kysuce, a.s., Kysucké Nové Mesto.

Tabuľka 288. V rámci F- stavebníctvo

Kód	Názov	Počet
41	Výstavba budov	18
42	Inžinierske stavby	27
43	Špecializované stavebné práce	9
	Spolu	54

Environmentálne ciele určené na dosiahnutie dobrého stavu povrchových vôd a dobrého stavu podzemných vôd sa musia zabezpečiť plnením programu opatrení, ktoré sú ustanovené v pláne manažmentu povodí do 31. decembra 2015.

§ 16 ods. 1 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon)

• EKONOMIKA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Štátny rozpočet a investičná politika

Finančné prostriedky súvisiace s ochranou a tvorbou životného prostredia boli poskytované zo štátneho rozpočtu SR formou dotácií prostredníctvom rozpočtových kapitol príslušných ministerstiev a prostredníctvom Environmentálneho fondu. V roku 2008 na celkovej sume finančných prostriedkov 28 914 988 tis. Sk sa Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR) podieľalo čiastkou 5 633 347 tis. Sk (19,5 %), Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (MVRR SR) sumou 713 569 tis. Sk (2,5 %), Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky (MDPT SR) sumou 1 302 692 tis. Sk (4,5 %), Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky (MP SR) sumou 5 477 062 tis. Sk (18,9 %), Ministerstvo vnútra SR sumou 88 374 tis. Sk (0,3 %), Ministerstvo zdravotníctva SR sumou 15 699 450 tis. Sk (54,3 %) a Ministerstvo spravodlivosti SR sumou 3 669 tis. Sk (0,01 %).

Tabuľka 289. Prehľad výšky vynaložených finančných prostriedkov na ochranu a tvorbu ŽP podľa vybraných rezortov za rok 2008 (tis. Sk)

Rezort	ČOV kanalizácie	Ostatné VH akcie	Odpadové hospod.	Ochrana ovzdušia	Iné	Spolu	%
MŽP SR	3 109 093	1 650 465	308 017	484 157	81 615	5 633 347	19,5
MP SR	0	20 974	0	0	5 456 088	5 477 062	18,9
MDPT SR	370 621	433 711	191 494	39 998	266 868	1 302 692	4,5
MVRR SR*	79 950	159 666	62 192	10 474	401 286	713 569	2,5
MV SR	9 647	5 586	0	54 142	18 999	88 374	0,3
MZ SR	77 213	1 122 254	14 167 242	241 550	91 191	15 699 450	54,3
MS SR	357	1	136	0	1	3 669	0,01
Spolu	3 646 881	3 392 657	14 729 081	830 321	6 316 048	28 914 988	100

* vrátane prostriedkov štrukturálnych fondov

Zdroj: Príslušné rezorty

Za obdobie rokov 1993 - 2008 MŽP SR na environmentálne investície vyčlenilo sumu 24,3 mld. Sk a MP SR sumu 13,6 mld. Sk.

Environmentálny fond

• Dotácie na realizáciu environmentálnych programov

Environmentálny fond bol zriadený od 1. januára 2005 zákonom č. 587/2004 Z.z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V súlade s citovaným zákonom prostriedky Environmentálneho fondu možno poskytnúť a použiť na:

a) podporu činností zameraných na dosiahnutie cieľov štátnej environmentálnej politiky na celoštátnej, regionálnej alebo na miestnej úrovni,

STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

- b) podporu prieskumu, výskumu a vývoja zameraného na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia,
- c) podporu environmentálnej výchovy, vzdelávania a propagácie,
- d) podporu riešenia mimoriadne závažnej environmentálnej situácie,
- e) podporu odstraňovania následkov havárie a mimoriadneho zhoršenia vôd ohrozujúcej alebo poškodzujúcej životné prostredie,
- f) správu fondu.

Tabuľka 290. Prehľad poskytnutých dotácií v roku 2008

Oblasť dotácií	Počet	Sk
Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme	73	95 396 100
Ochrana a racionálne využívanie vôd	455	1 689 641 160
z toho: - ČOV a kanalizácie	300	1 145 900 160
- vodovody	129	452 291 000
- prevencia pred povodňami	26	91 450 000
Rozvoj odpadového hospodárstva	100	307 273 018
Ochrana prírody a krajiny	23	33 418 000
Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia	41	32 897 580
Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia	12	61 027 993
Havárie	2	3 221 637
Program obnovy dediny	203	25 000 000
Spolu	909	2 247 875 488

Zdroj: Environmentálny fond

Z celkového objemu poskytnutej podpory formou dotácie 2 247 875 488 Sk bolo v oblasti ochrany a racionálneho využívania vôd použitých 75,2 % (z toho 51 % ČOV a kanalizácie, 20,1 % vodovody a 4,1 % protipovodňové opatrenia), v oblasti rozvoja odpadového hospodárstva 13,7 %, prieskumu, výskumu a vývoja 2,7 %, v oblasti environmentálnej výchovy a vzdelávania 1,5 %, ochrany ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme 4,2 %, ochrany prírody a krajiny 1,5 %, v oblasti havárií 0,1 % a v Programe obnovy dediny 1,1 %.

Tabuľka 291. Prehľad poskytnutých úverov v roku 2008

Oblasť úverov	Počet	Sk
Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme	3	98 000 000
Ochrana a racionálne využívanie vôd	4	55 362 030
z toho: - ČOV a kanalizácie	4	55 362 030
Rozvoj odpadového hospodárstva	6	118 143 760
Spolu	13	271 505 790

Zdroj: Environmentálny fond

Z celkového objemu poskytnutých úverov v hodnote 271 505 790 Sk bolo na rozvoj odpadového hospodárstva poskytnutých 43,5 %, ochranu ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme 36,1 % a na ochranu a racionálne využitie vôd 20,4 %.

Ekonomické nástroje

• Platby za znečisťovanie a využívanie prírodných zdrojov

V roku 2008 najvyššia suma za znečisťovanie životného prostredia pochádzala z poplatkov za znečisťovanie ovzdušia (517 585 tis. Sk).

Tabuľka 292. Príjmy Environmentálneho fondu z vybraných ekonomických nástrojov uplatňovaných v roku 2008 (tis. Sk)

Druh platby	2008
Poplatky za znečistenie ovzdušia	517 585
Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd	288 085
Poplatky za ukladanie odpadov	0
Penalizácia za nezaplatenie poplatkov za znečisťovanie ovzdušia	0
Finančné náhrady za zásah do biotopu európskeho významu	468 421

Platby za využívanie prírodných zdrojov:	
Poplatky za odber podzemnej vody	399 404
Poplatky za prieskumné územia	22 578
Poplatky za vydobyté nerasty	84 688
Úhrady za uskladňovanie plynov a kvapalín v prírodných horninových štruktúrach a podzemných priestoroch	35 795
Spolu	1 816 556

Zdroj: Environmentálny fond

• Pokuty uložené orgánmi štátnej správy starostlivosti o životné prostredie

Za porušenie povinností uložených všeobecne záväznými právnymi predpismi ukladajú orgány štátnej správy starostlivosti o životné prostredie pokuty.

Tabuľka 293. Pokuty uložené orgánmi štátnej správy pre životné prostredie v období rokov 1998-2008 (tis. Sk)

Sektor	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ochrana ovzdušia	3 771	2 334	1 644	2 220	6 176	1 847	4 328	6 016	3 545	2 564	4 893
Ochrana vôd	7 850	6 733	6 038	8 887	5 858	8 030	9 540	10 603	14 832	12 679	11 940
Odpady	8 659	7 012	9 213	9 269	3 743	6 129	7 899	6 994	9 635	9 813	9 319
Ochrana prírody a krajiny	1 893	1 659	1 498	1 581	3 532	1 255	1 421	1 607	2 703	3 227	50 992
Penále		692	417	4 244	1 357	353	553	192	0	0	0
Stavebný zákon			1 091	5 671	7 135	3 716	917	469	245	0	48
Obaly						5	2	1	310	0	300
Prevenca závažných priemyselných havárií						4	7	31	226	0	20
Obchod s ohrozenými druhmi živočíchov a rastlín						43	73	81			
Verejné vodovody a kanalizácie								1	0	0	24
Integrované povoľovania a kontrola								125	284	1 440	3 162
Genetické technológie a GMO								150	50	3	6
Geologické práce								5	0	0	0
Rybárstvo									3	0	0
Spolu	22 173	18 430	19 901	31 872	27 801	21 382	24 740	26 275	17 161	29 726	80 879

Zdroj: MŽP SR, SIŽP

V roku 2008 najvyššia suma pokút bola udelená v oblasti ochrany prírody a krajiny (50 992 tis. Sk) a v oblasti ochrany vôd (11 940 tis. Sk).

Environmentálne príjmy a výdavky

Finančné ukazovatele ochrany životného prostredia sú v SR systematicky sledované Štatistickým úradom SR (ŠÚ SR) v rokoch 1998-2008 jednak ako investície, bežné vnútropodnikové náklady a výnosy za ochranu životného prostredia, jednak ako výdavky jednotlivých rozpočtových kapitol.

Investičné náklady sú finančné prostriedky vynaložené v sledovanom období na vybudovanie, nákup alebo obstaranie investičného majetku, slúžiaceho na ochranu životného prostredia (ŽP) - t. j. na ochranu ovzdušia, vôd, pôdy a ostatných zložiek. Investície môže organizačná jednotka získať z vlastných alebo štátnych zdrojov (účelové dotácie a nízkoúrovňové úvery) ako aj zo zahraničia, prostredníctvom špecializovaných fondov (PHARE, ISPA), poskytnutých úverov, grantov a dotácií z vládnych alebo mimovládnych zdrojov.

Vnútropodnikové náklady sú náklady, ktoré vznikajú jednotlivým subjektom v súvislosti s prevádzkou, údržbou a opravami vlastných zariadení na ochranu ŽP. Rozčleňujú sa na mzdové náklady a ostatné prevádzkové náklady. Súčasťou nákladov organizácie sú aj platby na ochranu ŽP hradené iným subjektom, platby a poplatky štátnym orgánom a organizáciám ako aj súkromným osobám a podnikateľským subjektom.

Mzdové náklady zahŕňajú mzdy, náhrady miezd a príplatky zamestnancov, zabezpečujúcich údržbu, prevádzku a obsluhu zariadení na ochranu ŽP.

Ostatné prevádzkové náklady tvoria všetky ostatné druhy nákladov, spojené s prevádzkou týchto zariadení.

Náklady organizácie hradené iným subjektom zahŕňajú poplatky a platby štátnym orgánom a organizáciám (poplatky za licencie, využívanie pôdneho fondu, ťažbu a dobývanie, platby za znečisťovanie, pokuty a penále).

Platby súkromným osobám a organizáciám predstavujú úhradu nákladov, spojených s využívaním environmentálnych služieb ich špecializovaným poskytovateľom.

Výnosy za ochranu ŽP sú tvorené príjmami, ktoré organizácie získajú za predaj svojich výrobkov a technológií, prístrojov a komponentov na ochranu ŽP iným subjektom. Ide o predaj technológií na ochranu ŽP, ak organizácia takéto vyvinula, alebo odkúpila s právom ďalšieho predaja a za poskytovanie služieb na ochranu ŽP pre iné subjekty, ak takéto v rámci svojej činnosti poskytuje.

Tabuľka 294. Environmentálne príjmy a výdavky podľa súčasného spôsobu štatistického vykazovania za obdobie rokov 1998-2008 (tis. Sk)

Oblasť príjmov a výdavkov	1998	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Investície na ochranu ŽP hradené zo štátnych zdrojov	1 221 075	1 195 411	1 070 774	891 491	797 000	1 027 000	1 143 000	858 000	1 018 000
Investície na ochranu ŽP hradené zo zahraničných zdrojov	7 008 421	133 748	2 164 044	328 000 ¹⁾	135 000 ¹⁾	802 000 ¹⁾	1 638 000 ¹⁾	1 594 000 ¹⁾	2 440 000 ¹⁾
Bežné náklady na ochranu ŽP	7 036 448	9 209 273	11 485 181	11 389 498	13 886 000	15 100 000	23 277 000	17 452 000	14 434 000
Vnútropodnikové náklady – mzdové	434 349	612 137	842 778	877 277	912 000	1 068 000	1 111 000	1 020 000	1 168 000
Vnútropodnikové náklady – ostatné	3 188 770	4 892 388	5 579 150	5 290 254	4 849 000	5 373 000	13 460 000	4 561 000	5 249 000
Náklady organizácie na ochranu ŽP hradené iným subjektom Poplatky a platby štátnym orgánom a organizáciám	2 464 240	2 653 205	2 919 064	2 991 248	1 492 000	4 345 000	4 033 000	6 059 000	2 553 000
Platby súkromným osobám a organizáciám	949 089	1 051 543	2 144 189	2 230 719	6 631 000	4 314 000	4 673 000	5 811 000	5 464 000
Výnosy z ochrany ŽP Tržby za predaj výrobkov, prístrojov a komponentov	610 971	659 868	709 743	106 022	111 000	52 000	65 000	85 000	47 000
Tržby za predaj technológií	509	16 116	1 100	30	0	0	13 000	5 000	0
Tržby za poskytnuté služby	328 985	477 601	1 056 806	1 497 401	4 497 000	5 613 000	4 506 000	5 758 000	7 973 000

¹⁾ nezahŕňa náklady obcí

Zdroj: ŠÚ SR

J. Klinda

Osvetová činnosť zvyšuje všeobecnú kultúrnu a vzdelanostnú úroveň ľudí tým, že...
prehlbuje vzťah k vlastnému štátu, ...
a k starostlivosti o životné prostredie.

§ 2 ods. 2 zákona č. 61/2002 Z.z.
o osvetovej činnosti

• VEDA, VÝSKUM A ENVIRONMENTÁLNA OSVETA

Veda a výskum

Vedecko-výskumné úlohy, ktoré riešili organizácie rezortu životného prostredia boli zamerané nasledovne.

ŠGÚDŠ. Medzi jeho hlavné priority patrilo regionálne geologické mapovanie územia Slovenska v mierke 1:50 000. V roku 2008 geologické práce prebiehali na zostavovaní regiónov Záhorskej nížiny, Malých Karpát, Bielych Karpát a južnej časti Myjavskej pahorkatiny a v sv. časti Slovenska mapovanie regiónu Nízke Beskydy – západná časť. Výrazné vedecké výsledky boli dosiahnuté v rámci úlohy Aktualizácia geologickej stavby problémových území SR. Tlačou bola vydaná kompletná séria 11 mapových listov Prehľadnej geologickej mapy SR v mierke 1:200 000. Do tlače bola taktiež zadaná mapa kvartéru SR v mierke 1:500 000. V rámci environmentálneho geologického výskumu a prieskumu išlo predovšetkým o pravidelné sledovanie a vyhodnocovanie mechanizmu negatívnych zmien v geologickom prostredí. Pokračovalo sa v riešení úloh zameraných na zostavenie súboru máp geologických faktorov životného prostredia v mierke 1:50 000 vo vybraných regiónoch Slovenska. Riešenie úloh prinieslo ucelené informácie o geologickej zložke životného prostredia a antropogénom zaťažení v jednotlivých regiónoch. Do vysokého stupňa riešenia došiel projekt Zostavovanie geologických máp 1:50 000 pre potreby integrovaného manažmentu krajiny, ktorého cieľom bolo zostavovanie environmentálno-geologických máp pre priestorovú ochranu ŽP, pre integrovaný manažment povodí, mapy hydrofyzikálnych vlastností a biokomplexov - pôda, mapy genetických typov a hrúbok kvartéru. Súčasťou výskumného programu v rámci trvalo udržateľného rozvoja spoločnosti bolo aj v roku 2008 pokračovanie v riešení úloh zameraných na analýzu a hodnotenie stavu útvarov podzemných vôd, geotermálnych vôd, strategických environmentálnych surovín (zeolit, perlit a pod.), palívovo-energetických surovín (uhlie, ropa, zemný plyn, urán). Riešili sa aj projekty zamerané na elimináciu škodlivých a nebezpečných látok ich ukladaním v horninovom prostredí (CO₂, rádioaktívne odpady), alebo environmentálny výskum a charakteristika ekologických geogénnych a antropogénnych záťaží. Medzi prioritné úlohy aj v roku 2008 patrilo budovanie geologického informačného systému a registrov, ich transformácia do elektronickej formy a prístupnosť cez internet užívateľom. Od 1. apríla 2008 bol verejnosti na stránke www.geology.sk sprístupnený mapový server, ktorý je súčasťou projektu Geologický informačný systém GeoIS. Obsahuje geologické mapy rôznych mierok, environmentálne geologické mapy, geofyzikálne mapy. Informačný systém je dopĺňaný priebežne, podobne ako Digitálny archív Geofondu, ktorý sprístupňuje archivované geologické Záverečné správy.

VÚVH riešil v roku 2008 aktuálne problémy vodného hospodárstva, zabezpečoval monitoring, informatiku a dokumentáciu, vykonával edičnú činnosť a zapájal sa do výchovy a vzdelávania vodohospodárov. Najvýznamnejšie vedeckovýskumné projekty riešené v roku 2008 boli zamerané na:

- Vodné dielo Slatinka – hodnotenie minimálnych prietokov na Slatine a strednom Hrone
- Vyhodnotenie procesu zanášania vodnej nádrže Žilina na základe zamerania priečných profilov
- Zemplínska vodná cesta – INTERREG III.A.
- Mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňového rizika v povodí rieky Domanižanka - 1. časť
- Hydraulické výpočty variantných riešení preplachovania ľavostrannej ramennej sústavy Dunaja.

VÚVH sa významnou mierou podieľal aj na medzinárodných vedecko-technických projektoch v rámci rôznych programov EÚ.

- Projekt NORMAN - Sieť referenčných laboratórií a partnerských organizácií pre monitoring a biomonitring polutantov ohrožujúcich životné prostredie
- Projekt SOCOPSE (Source Control of Priority Pollutants in Europe) - Vytvorenie kontrolného systému v Európe

- Projekt DINAMICS – Diagnostické senzory na úrovni nanotechnológie a mikrotechnológie
- Podpora budovaniu kapacít vodohospodárskeho sektora v Turecku (Capacity Building Support to the Water sector in Turkey, TR 06 IB EN 01)
- Projekt získaný v rámci Operačného programu životného prostredia – Monitorovanie stavu vôd Slovenska.

Výskumno-vývojová činnosť **SHMÚ** sa aj v roku 2008 zameriavala na aplikačný výskum. Do výskumno-vývojových úloh aplikačného charakteru sa v roku 2008 zaradilo desať, na dvoch z nich (projekty APVV) sa SHMÚ podieľal ako spoluriešiteľ:

- Metodika kalibrácie UV biometrov
- Prehodnotenie zdrojov podzemných vôd Slovenska
- Referenčné laboratórium pre odbor meraní Ovzdušie - imisie a emisie
- Vývoj, adaptácia a údržba NWP systémov a aplikácií I
- Výskum a vývoj prostriedkov pre výstražnú službu a nowcasting
- Družicové aplikácie pre hydrológiu
- Stanovenie hodnôt environmentálnych noriem kvality vody
- Implementácia RSV - Klasifikácia povrchových vôd a referenčné podmienky
- APVV - Mikroklimatické účinky lesných porastov vo Vysokých Tatrách
- APVV - Pravdepodobné navrhovanie konštrukcií na účinky zafarbenia snehom.

SHMÚ ako člen konzorcia riešil, v rámci projektu Hydrologický SAF, vývoj družicových aplikácií pre operatívnu hydrológiu. Prínos vstupu SR do Európskeho centra pre strednodobú predpoveď počasia je v neustálom zlepšovaní predpovedí počasia s rozšírením na strednodobé predpovede, ktoré predstavujú významný potenciál, najmä z hľadiska prevencie následkov povodní alebo aktivít krízového manažmentu, s významným prínosom pre rôzne odvetvia národného hospodárstva. Od 1. januára 2008 sa SHMÚ začlenil, v rámci spoločenstva EUMETNET, do plnenia programu European Multi-services Meteorological Awareness Programme. V roku 2008 prebehla úspešná prezentácia výsledkov a záverov projektu „Zlepšenie systému manažmentu povodní“. Vláda SR vyjadrila súhlas s podpísaním Memoranda o porozumení medzi našou vládou a sekretariátom Európskej hospodárskej komisie OSN o Medzinárodnom centre na hodnotenie vôd - IWAC. Cieľom tejto významnej aktivity, ktorá je spojená s umiestnením sekretariátu IWAC na SHMÚ, je spolupráca so zainteresovanými stranami na integrovanom manažmente vodných zdrojov a podpora implementácie dohovoru o vodách.

V oblasti ochrany prírody a krajiny boli v roku 2008 prostredníctvom **ŠOP SR** realizované viaceré projekty. V rámci výskumnej úlohy „Analýza vplyvu barierových prvkov na národné a európske významné chránené územia a druhy“ sledovala barierové prvky v krajine a ich vplyv na živočíchy. Na Výskumný ústav dopravný v Žiline bolo zaslané 10-ročné sledovanie stretov chránených druhov živočíchov s cestnými komunikáciami. Dopĺňali sa údaje o výskytu vybraných druhov a biotopov európskeho významu v zmysle záverov biogeografických seminárov. Dôraz bol kladený najmä na vybrané skupiny živočíchov: chrobáky, motýle, ryby, obojživelníky, plazy, rovnokridlovce. Výskumy boli realizované na 155 lokalitách, kde bolo zaznamenaných 300 nových nálezov chrobákov, 12 údajov o výskytu rýb a 110 záznamov o výskytu netopierov európskeho významu. Počas realizácie projektu EDIT-ATBI na území Národného parku Muránska planina bol zisťovaný výskyt biotopov a druhov rastlín a živočíchov. Biotopy boli mapované aj v iných územiach so zameraním na penovcové prameniská, rašeliniská, slatiny, trvalé trávne porasty a biotopy nad hornou hranicou lesa. Všetky údaje boli editované do databázy ISTB (Informačný systém taxónov a biotopov).

V rámci projektu INTERCAFE sa ŠOP SR v spolupráci so Slovenským rybárskym zväzom a Spoločnosťou pre ochranu vtáctva Slovenska zúčastnila každoročného zimného sčítavania kormorána veľkého na Slovensku.

Vo vybraných oblastiach boli vykonané čiastočné sčítania veľkých šeliem za účelom zistenia ich početnosti.

Jednotlivé organizačné útvary ŠOP SR vykonávali mapovanie výskytu nepôvodných druhov živočíchov a rastlín, prednostne v chránených územiach.

Správa slovenských jaskýň, ktorá sa na základe rozhodnutia ministra životného prostredia Slovenskej republiky z 5. decembra 2007 č. 74/2007 - 1.8. s účinnosťou od 1. januára 2008 zlučila so ŠOP SR realizovala nasledovné úlohy a projekty základného a aplikovaného výskumu:

- Inventarizačný výskum jaskýň – NPP Hrušovská jaskyňa, NPP Milada, NPP Gombasecká jaskyňa, NPP Drienovská jaskyňa a NPP Belianska jaskyňa.
- Mineralogický a mikrobiologický výskum mäkkých sintrov – NPP Harmanecká jaskyňa, NPP Demänovské jaskyne a NPP Gombasecká jaskyňa.
- Na základe rádioizotopového datovania sedimentov sa rekonštruoval geomorfologický vývoj NPP Brestovská jaskyňa v Západných Tatrách.
- Hydrologický a hydrochemický monitoring zameraný na sledovanie prietokov, chemizmu a čistoty podzemných vodných tokov a jazier – NPP Domica a NPP Demänovské jaskyne (ramsarské lokality medzinárodne významných mokradi), NPP Gombasecká

jaskyňa. Stopovacie skúšky prúdenia podzemných krasových vôd sa realizovali v cezhraničnej oblasti medzi jaskyňou Milada v Slovenskom krase a jaskyňou Vass Imre v Maďarsku, medzi Stratenskou jaskyňou a fluviokrasovou dolinou Tiesňavy v Slovenskom raji, ako aj v Demänovskej doline v Nízkych Tatrách.

- Speleoklimatický výskum a monitoring zaľadnených jaskýň pre potreby ich ochrany a prevádzky – NPP Dobšinská ľadová jaskyňa, NPP Demänovská ľadová jaskyňa, NPP Domica.
- Monitorovanie výskytu netopierov - NPP Jasovská jaskyňa, NPP Drienovská jaskyňa, NPP Demänovské jaskyne (Demänovská ľadová jaskyňa), NPP Belianska jaskyňa, NPP Važecká jaskyňa a Aksamitka, ako aj v ďalších vybraných jaskyniach.

Výskum v **SMOPaJ** pokračoval v oblasti botaniky a zoológie, na navrhovaných územiach európskeho významu PR Švihrová a PP Hybická tiesňava, kde bol na PR Švihrová zaznamenaný proces sukcesie a zmenšenie plochy rašeliniska. Bolo zistených 251 taxónov zo skupín cievnatých rastlín, stielkatých rastlín a húb a 19 taxónov obojživelníkov, plazov, mäkkýšov a pavúkovcov. Pokračovalo zameriavanie svištích kolónii pomocou GPS v Západných Tatrách (Červené vrchy). Pri výskume malakofauny v Jánskej doline boli zistené 3 európsky významné druhy, 4 západokarpatské endemity a 20 bioindikčných druhov charakterizujúcich vápencové podložie. Výskum minerálov jaskýň Slovenska (Slovenský kras, Muránska planina, Nízke Tatry, Malé Karpaty) bol koordinovaný projektom VEGA 1/3057/06. Difrakčnými analýzami boli analyzované a identifikované minerály skupiny fosforečnanov, Mn-Fe oxid-hydroxidov a karbonátov. Výskum alochtónnych sedimentov jaskýň sa robil v jaskyniach Nízkych Tatier, Muránskej planiny a Slovenského krasu, kde sa uskutočnil aj geomorfologický výskum. Do národnej databázy jaskýň Slovenska bolo doplnených 127 nových lokalít, takže do konca roku 2008 bol celkový počet jaskýň v databáze 5 652. Do štátneho zoznamu boli zapísané 4 vyhlásené MCHÚ, 2 ochranné pásma, 13 verejnosti voľne prístupných jaskýň a 16 CHVÚ. V štátnom zozname sa do konca roku 2008 nachádzalo 1 080 chránených území a 497 chránených stromov. Boli vypracované a akceptované projekty zo štrukturálnych fondov: Digitalizácia fondov a technická podpora informatizácie v oblasti ochrany prírody, NATURA 2000 v celoživotnom vzdelávaní, Získanie zemepisných súradníc vchodov do jaskýň a dobudovanie archívu podzemných krasových javov múzea.

Výskum v **ZOO Bojnice** bol zameraný na ochranu druhov a ich chov v starostlivosti človeka. Pokračovalo zbieranie údajov a skúseností v metodike chovu plamienok driemavých a prebiehali pozorovania pri vypúšťaní odchovaných jedincov do prírody. Pokračovalo tiež spracovávanie historických údajov o chove živočíchov v ZOO Bojnice (medveď biely, sojkovec perličkový). Výskum početnosti rysa ostrovida na Slovensku bol začiatkom roka ukončený a výsledky boli odprezentované na seminári o veľkých šelmách na MŽP SR. Počas roka prebiehal aj výskum sledovania správania a príprava rehabilitovaného rysa na návrat do prírody.

SAŽP v roku 2008 v rámci projektu „Testovanie návrhu INSPIRE špecifikácie údajov za témy definované v prílohe I Smernice INSPIRE (Hydrografia a Chránené územia)“ zabezpečovala testovanie návrhu špecifikácie údajov za uvedené témy v podmienkach SR, v zmysle pravidiel stanovených pre využívanie a zdieľanie priestorových údajov v EÚ, v súlade s existujúcimi štandardmi a s využitím progresívnych technológií. Na základe skúsenosti získaných z realizovaného diela bude možné transformovať existujúce geografické údaje do štandardov, ktoré predpisuje smernica INSPIRE. SAŽP v roku 2008 rozpracovala aj úlohu „Register krajinných dokumentácií na území SR (databáza)“, ktorej cieľom je zabezpečiť posilnenie informačných nástrojov rezortu MŽP SR spracovaním databázy rôznych typov dokumentácií krajinného plánovania, ktoré boli na území SR doposiaľ vypracované, ako samostatných, tak tých, ktoré sú súčasťou iných dokumentácií. Využitie bude pre implementačný proces EDoK a po zapracovaní krajinnoeekologického plánovacieho procesu do novelizácie zákona o územnom plánovaní, aj pre túto časť kompetencií. SAŽP sa zúčastňuje aj ako spoluriešiteľ na projekte „Analýza materiálových tokov v manažmente prírodných zdrojov so zameraním na využitie poľnohospodárskej biomasy na energetické účely (projekt APVV 0174-07)“.

Koordinácia výskumu s cieľom zabezpečiť ďalšie priority v oblasti životného prostredia bola realizovaná formou dohôd o spolupráci so Slovenskou akadémiou vied (SAV) a Zväzom slovenských vedecko-technických spoločností (ZSVTS).

Minister životného prostredia a predseda SAV podpísali 15. januára 2008 aktualizovanú **Dohodu o spolupráci v oblasti výskumu a monitoringu životného prostredia medzi MŽP SR a SAV**. Jej cieľom je uľahčiť spoluprácu medzi oboma inštitúciami. Dohoda by mala zabezpečiť užšie konzultačné a informačné kontakty medzi MŽP SR a SAV, ktoré pomôžu zvýšiť efektívnosť rozhodovania. Pôvodná Dohoda bola podpísaná v januári 1999.

Výskum a monitoring životného prostredia na SAV v roku 2008 pokračoval prostredníctvom projektov VEGA, 6. – 7. RP EÚ, APVV, COST, ŠPVV, UNESCO, ESF a ďalších. S podporou agentúry VEGA bolo v roku 2008 riešených 123 projektov so zameraním na ochranu životného prostredia, ktorých nositeľom (hlavným riešiteľom) bolo 17 organizácií SAV. Z nich 47 projektov bolo v roku 2008 začínajúcich, 40 pokračujúcich a 36 projektov ukončených. SAV v roku 2008 z rozpočtu Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV) realizovala v 10 organizáciách SAV 18 projektov s využitím výsledkov v ochrane životného prostredia. Na ústavoch SAV sa v roku 2008 riešilo 76 projektov medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce (6.RP, 7.RP, COST, NATO, UNESCO, SOCRATES, a iné) s environmentálnym zameraním. Výsledky environmentálneho výskumu boli priebežne medializované prostredníctvom tlačových besied načasovaných ku Dňu Zeme a Svetovému dňu životného prostredia mesiacoch apríl až jún 2008, v Európskom týždni vedy v novembri 2008, formou prázdninových kurzov pre mladých adeptov prírody, vedeckých kaviarní, prednášok vo vedeckých spoločnostiach, príspevkov v tlači, v televízii.

Aj v roku 2008 MŽP SR a SAV spolupracovali pri tvorbe reprezentatívnej monografie s názvom **Landscape Ecology in Slovakia**. Publikácia bola prezentovaná na 7. svetovom kongrese IALE vo Wageningene (Holandsko), 8. – 12.7.2007. V roku 2008 prebiehali oponentúry knižných kapitol a po pripomienkovom konaní sa pristúpilo k finalizácii uvedenej publikácie.

MŽP a SAV ďalej spolupracovali na problematike **geneticky modifikovaných organizmov**, pri zriadení referenčného laboratória na monitorovanie, kvalitatívne a kvantitatívne analýzy geneticky modifikovaných organizmov a testov DNA pre rezort MŽP SR. Akreditačný proces bol ukončený koncom roku 2008, v súčasnosti sa čaká na konečné administratívne kroky Slovenskej národnej akreditačnej služby. V roku 2008 pokračovala spolupráca MŽP SR a SAV na projekte **Monitorovanie seizmických javov na území SR**, ktoré je súčasťou monitorovania geologických faktorov životného prostredia a iné.

Environmentálna osвета

K najdôležitejším informačným, propagačným a osvetovým aktivitám v roku 2008 patrili:

• Prezentácie a výstavy

K najvýznamnejším výstavám s environmentálnou tematikou v roku 2008 patrili:

- Enviro Nitra 17.4. – 20.4.2008
- Recyklácia, inovácia, separácia Banská Bystrica 22.4. – 25.4.2008
- AQUA Trenčín 23.9. – 25.9.2008

Okrem stálych expozícií SMOPaJ v Liptovskom Mikuláši boli v priebehu roku 2008 realizované v rámci odborných rezortných organizácií nasledovné expozície a výstavy:

- Chránené územia Slovenska národné parky
- Ochrana živočíchov
- Orol skalný – vták kráľov a kráľ vtákov
- Noční lovci
- Chránené vtáčie územia I
- Život zo skúmavky
- Zo súkromia našich operencov
- Čierne diamanty kuchyne – huby ako ich nepoznáme
- Chránené vtáčie územia II
- Národné parky Slovenska
- Skrytá krása kvetov, semien a plodov
- Pakobylky a listovky
- Ohrozený život – zo života bunky
- Srnčia zver
- CITES
- Fazuľky starých materií
- Čarovná moc rastlín
- Pavúkovce
- História Vysokých Tatier fotoobjektívom
- Dunajské Luhy
- Chceme žiť bez drog
- Jaskyňa – dutina v horninovom masíve
- Krása z riše rastlín
- Chránená príroda Slovenska
- Odpady
- Poznaj a chráň NATURA 2000
- Šuvkársky zverinec
- BIONIKA
- Voda kolíska života a prameň zdravia.

V priestoroch átria MŽP SR sa uskutočnili nasledovné prezentácie:

- Dedina roka 2007
- Význam materiálového zhodnocovania elektroodpadov
- Landart – Rytmus života

- Voda – kolíska života a prameň zdravia
- Chránené vtáacie územia Slovenska
- Bocian čierny
- Svetový deň Zeme
- Energia pre budúcnosť
- Ekológia v objektíve
- Život pre budúcnosť
- Najkrajšie plagáty jaskýň
- Svetový deň ochrany zvierat
- Kde ešte tancujú vodné vily na Slovensku?

Počas celého roka zabezpečoval rezort životného prostredia putovné výstavy aj v iných organizáciách. Tieto výstavy už tradične obohacujú podujatia s prírodovednou tematikou rôzneho druhu. Veľká skupina výstav putuje aj do slovenských a zahraničných múzeí a do škôl. Nainštalované výstavy prispievajú k rozšíreniu vedomostí a obzoru širokej verejnosti v problematike ochrany prírody a životného prostredia.

• Konferencie, semináre, workshopy, okrúhle stoly

V roku 2008 zabezpečovalo MŽP SR v spolupráci s odbornými organizáciami rezortu viaceré podujatia pre odbornú aj širokú laickú verejnosť:

- Svetový deň mokradí – konferencia (31.1.2008), Bratislava
- Problematika veľkých šeliem na Slovensku a v krajinách Európskej únie – seminár (11.2.2008), Bratislava
- Vyhlásenie nových chránených vtáčích území, rokovania s Európskou komisiou (14. 2.2008), Bratislava
- Technológie na zhodnocovanie biologického odpadu v komunálnej sfére – workshop pre samosprávy (28. 2.2008), Bratislava
- 13. odborný seminár pre pracovníkov sprístupnených jaskýň (31. 3.2008)
- 7. stretnutie Rady Európy pre implementáciu Európskeho dohovoru o krajine (24.4.2008), Piešťany
- Hydrochémia 2008 – konferencia s medzinárodnou účasťou (14. 5. – 15.5.2008), Bratislava
- Svetový deň vody – Chráňme vodu, voda bude chrániť nás – XIV. ročník medzinárodnej konferencie (18.3.2008), Bratislava
- Svetový deň Zeme - vyhlásenie mediálnej kampane Vyčistíme si Slovensko, ktorú vyhlásilo MŽP SR spolu s mimovládou organizáciou Greenpeace. Cieľom akcie bolo prispieť k odstráneniu drobných odpadov pri cestách v okolí našich miest a obcí. Ohlas akcie ukázal, že pokiaľ sa niektorí nezodpovední ľudia zbavujú odpadu nebezpečným a nedovoleným spôsobom, je veľa občanov Slovenska, ktorým záleží na tom, ako krajina vyzerá. Celkovo bolo prijatých 958 hlásení od občanov, ktorí nahlásili 1 038 skládok. Následne Obvodné úrady životného prostredia začali správne konanie, ktoré povedie k odstráneniu týchto nelegálnych skládok. Okrem toho sa v rámci akcie uskutočnilo 40 brigád, kde sa fyzicky odstránilo viac ako 800 ton odpadu. Konkrétne sa podarilo vyčistiť napríklad obce Moldava n/Bodvou, Tornaľa, Čebejovce, Dolný Bar, Včeláre, Drieňovec, Buzica, Obrady Trhová Hradská. Všetky uvedené obce a ich okolie boli vyčistené na podnet občanov v rámci tejto akcie. Akcia sa oficiálne skončila 5. júna na Deň životného prostredia.
- Workshop Rady Európy k Európskemu dohovoru o krajine – Krajinne koncepcie a riadenie: integrovaný priestorový manažment (24. 4. – 25.4.2008), Piešťany
- Enviro-i-fórum – IV. ročník konferencie pre odbornú verejnosť, zameranej na vývoj environmentálnej informatiky v Európe a dosiahnutý pokrok v tejto oblasti v SR (10.6. – 12.6.2008), Zvolen
- Aktuálne otázky ochrany prírody v územiach NATURA 2000 v národných parkoch - konferencia (12.6. – 13. 6.2008), Vrátna dolina
- Environmentálna politika a hospodársky rozvoj v SR – stretnutie ministra so zástupcami priemyselnej sféry a akademickej obce, medzinárodná konferencia Technika ochrany prostredia (25.6.2008) Častá – Papiernička

• Festivaly, súťaže a projekty pre verejnosť

ENVIROFILM 2008 – XIV. medzinárodný festival filmov, TV programov a videoprogramov s tematikou tvorby a ochrany životného prostredia tento rok s mottom „Život pre budúcnosť.“

Festival sa uskutočnil v termíne 12.5 - 17.5.2008 v Banskej Bystrici, Zvolene, Banskej Štiavnici a Kremnici. Do hlavnej súťaže bolo prihlásených 165 filmov z 32 krajín celého sveta. Podujatia sa zúčastnilo viac ako 10 000 návštevníkov z celého Slovenska i zo zahraničia. Okrem súťažnej prehliadky filmov pripravili organizátori množstvo sprievodných podujatí vo všetkých usporiadateľských mestách:

Konferencie:

- Krajina – človek – kultúra: XII. ročník konferencie o novom pohľade na starostlivosť o krajinu v rámci implementácie Európskeho dohovoru o krajine a Karpatského dohovoru

Výstavy:

- Zelený svet - výstava detských výtvarných prác spojená s hlasovaním o Cenu diváka a akciou Kresba za darček pre deti z detského domova
- Olympijské hnutie, šport a životné prostredie - posterová prezentácia aktivít Komisie pre šport a životné prostredie SOV
- Naša budúcnosť v krajšej Bystrici - posterová výstava aktivít mesta Banská Bystrica
- Ekológia v objektíve - výstava kolekcie fotografií celoslovenskej súťaže organizovanej v roku 2007 firmou Bayer
- Vysoké Tatry - divočina zamrznutá v čase - výstava fotografií Tomáša Hulíka k rovnomenému rakúsko-slovenskému dokumentárnemu filmu Pavla Barabáša
- Poézia prírody - výstava fotografií a perokresieb Miroslava Sanigu.

Prednášky, besedy, panelové diskusie

- Beseda s filmovými tvorcami a premietanie filmov v Detskej fakultnej nemocnici s poliklinikou pri Rooseveltovej nemocnici v Banskej Bystrici
- Rozjímajme s prírodou Miroslava Sanigu - beseda
- Večer s autormi filmu Zajatci bieleho boha - beseda
- Pavol Barabáš a svet jeho očami - beseda
- Pierre Mann, beseda s francúzskym filmárom k filmu Príbehy ľudí z buša.

Súťaže:

- Zelený svet, XIII. ročník medzinárodnej súťaže umeleckej tvorivosti detí
- Cena detského diváka
- Vygúľajme si rekordnú guľu - úspešný pokus o vytvorenie nového slovenského rekordu v zbere hliníkových fólií z čokolád a iných obalov na školách. Súťaže sa zúčastnilo 4 258 detí.

DANUBE DAY 2008 - Medzinárodný deň Dunaja - 24.6.2009 sa v Bratislave uskutočnil v poradí V. ročník Medzinárodného dňa Dunaja s ústredným mottom Jedno povodie - 14 krajín - jeden spoločný cieľ - chráňme Dunaj! Prostredníctvom súťaží, vedomostných kvízov, pútavých odborných prednášok mali mať aj veľkú možnosť dozvedieť sa mnoho zaujímavosti o rieke Dunaj. Súčasťou bohatého programu bolo vyplávanie lode Prešov s detskou posádkou do Čunova, kde na deti čakali atrakcie ako meranie kvantity a kvality vody, hladiny a teploty vody, aktivity Červeného kríža či koncert Zuzany Smatanovej a autogramiáda vodákov. Súčasťou podujatia bolo aj vyhodnotenie súťaže Dunajský majster umenia. Na palube lode Meteor, ktorej cieľ bol v Gabčíkove, sa deti dozvedeli zaujímavé informácie o Dunaji, jeho faune a flóre, ako aj o význame vodného diela Gabčíkovo. Deň Dunaja sa tento rok oslavoval aj na Liptove. V Slovenskom múzeu ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši prebiehala 24. júna prednáška Poznávajme vodné vtáky Slovenska. Prednáška bola spojená s rozprávaním zameraným na spôsob života, stavbu hniezd a etológiu vodného vtáctva Dunaja a s prehliadkou vypreparovaných exponátov vodných vtákov.

Festival kumštu, remesla a zábavy - XI. ročník podujatia v Banskej Štiavnici s tohtoročným zameraním na textil a odievanie. Návštevníci mali možnosť a vlastnoručne si vyskúšať tradičné postupy spracovania ľanu, pradenie na praslici, tkanie na krosnách a zúčastniť sa detských tvorivých dielní. Zároveň Starý zámok ponúkol prehliadku vybraných expozícií ako fajkárska dielňa, strelecké terče, kováčska dielňa, archeologická expozícia, žaláre a mučiareň. Festival sa uskutočnil v termíne 23.5. - 24.5.2008 v priestoroch Starého zámku v Banskej Štiavnici.

Cap á le Est - Cesta na východ - európsky festival poézie, divadla a hudby. V poradí VI. ročník bol venovaný rómskym, ale aj ostatným menšinám. Festival sa konal v dňoch 8.8. - 14.8.2008 v Píle, Župkove, Hrabčove a na Starom zámku v Banskej Štiavnici.

Štiavnický vianočný jarmok - v dňoch 12.12. - 13.12.2008 sa v Banskej Štiavnici uskutočnil v poradí V. ročník tohto podujatia, ktorého cieľom bolo spropagovať expozície v Kammerhofe.

Hypericum - pohybovo vedomostná súťaž pre mládež - dňa 24.6.2008 sa konal jubilejný X. ročník celoslovenskej súťaže, zameraný na propagáciu sústavy chránených území členských krajín Európskej únie (NATURA 2000). Na náučnom chodníku Strediska environmentálnej výchovy Drieňok na Teplom Vrchu súťažilo 5 trojčlenných družstiev z regionálnych kôl rôznych kútov Slovenska.

Deti prírode - VI. ročník súťaže sa konal v dňoch 25.9. - 26.9.2008 v SEV Drieňok na Teplom Vrchu. Tento ročník bol zameraný na problematiku NATURA 2000. Súťaž organizovala Slovenská agentúra životného prostredia, Slovenský poľovnícky zväz, Združenie lesníčiek a televízna redakcia HALALI.

Veľtrh environmentálnych výučbových programov Šiška - v dňoch 2.10. - 4.10.2008 sa v SEV Teplý Vrch konal XI. ročník veľtrhu, ktorého nosnou témou bola výchova k ochrane prírody a krajiny so zameraním na NATURA 2000.

Envirootázky - OLYMPIÁDA O ŽIVOTNOM PROSTREDÍ - IV. ročník celoslovenskej korešpondenčnej vedomostnej súťaže pre žiakov II. stupňa základných škôl venovaný problematike životného prostredia.

ProEnviro - IV. ročník súťaže o najlepší environmentálny projekt organizovaný školou. Hlavným cieľom súťaže bola propagácia a podpora projektov škôl smerom k trvalo udržateľnému rozvoju, zvýšeniu záujmu žiakov a pedagógov o svoju školu a jej životné prostredie.

Letný tábor vodný svet – II. ročník potápačského tábora sa konal v dňoch 6.7. – 12.7.2008 na SEV Dropie na Žitnom ostrove. Tábor sa zúčastnilo niekoľko účastníkov z rôznych kútov Slovenska, ktorí prišli stráviť svoje prázdninové dni medzi vodné kvapky a slnečné lúče na najväčší riečny ostrov Európy s bohatými zásobami podzemnej vody a s jedinečným ekosystémom lužných lesov typickým pre túto oblasť.

Letný prázdninový tábor v múzeu – I. ročník letného tábora sa uskutočnil v dňoch 14.7. – 18.7.2008 v Slovenskom banskom múzeu v Banskej Štiavnici.

Projekt Škola v múzeu a Veda hrou – dlhoročné projekty, ktoré zastrešujú vzdelávacie aktivity všetkých múzeí tvoriacich Slovenské národné múzeum a ponúkajú široké spektrum tém a oblastí, ktoré môžu vhodným spôsobom doplniť alebo nadviazať na školské osnovy.

Projekt Živá galéria – spolupráca so školami pri zvyšovaní environmentálneho povedomia žiakov a študentov. Projekt bol zameraný na utváranie pozitívneho vzťahu k životnému prostrediu a kultúrnemu dedičstvu, prednášky, besedy, kvízy a premietanie filmov.

• Publikačná činnosť

Už tradične patria medzi najvýznamnejšie periodiká vydávané v rámci rezortu životného prostredia Vestník MŽP SR, časopisy Enviromagazín, Aragonit, Mineralia Slovaca, Slovak Geological Magazin, Chránené územia Slovenska, Ochrana prírody Slovenska, Vodohospodársky spravodajca, publikácia Správa o stave životného prostredia, Voda v Slovenskej republike, zborníky Slovenský kras, Naturae Tutela, bulletin Sinter a ZOO noviny. Ďalej rezort životného prostredia vydal v roku 2008 publikácie s názvom Odpad – Damoklov meč civilizácie a Environmentálne záťaž – Neželané dedičstvo.

S cieľom prezentovať prácu a poslanie ministerstva, zákonný stav a jeho tendencie v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia bola v roku 2008 vydaná dvojazyčná publikácia Životné prostredie na Slovensku.

Okrem toho sa každoročne v zmysle edičného plánu vydávajú ročenky, zborníky referátov z rôznych podujatí, edukačné pracovné listy, kľúče na určovanie rastlinných a živočíšnych druhov, propagačné a populárno-náučné brožúry, plagáty, skladačky, jaskynné poriadky, mapy a iné.

V rámci publikačnej činnosti boli vyrobené a odovŕsiené nasledovné propagačné a náučno-vzdelávacie filmy:

- Národné parky v SR
- GMO v SR
- Environmentálne záťaž
- Zo života vody
- Odpad – zlé svedomie civilizácie
- Dunaj – slovenská veľrieka

Sprístupňovanie environmentálnych informácií

V roku 2008 bolo v centrálnej evidencii žiadostí MŽP SR podľa zákona č.211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám zaevidovaných 1 492 žiadostí. Najviac zaevidovaných žiadostí podávaných verejnosťou bolo prostredníctvom elektronickej pošty – 1 280 žiadostí, poštou bolo doručených 125 žiadostí, faxom 9 žiadostí, telefonicky 20 žiadostí. Priamo v kancelárii pre verejnosť bolo vybavených osobne 58 žiadostí. K tomu je potrebné dodať, že množstvo žiadostí, ktoré boli vybavené ihneď nebolo ani zaevidované, nakoľko išlo väčšinou o informácie, ktoré sú verejne prístupné na elektronickej stránke, alebo ich mal Komunikačný odbor MŽP SR k dispozícii či už v tlačenej alebo elektronickej forme. Kancelária pre verejnosť priebežne vybavovala osobne denne 2 až 3 osoby, ktoré kanceláriu navštívili, ale aj informácie smerujúce k telefónnym kontaktom na jednotlivé pracoviská MŽP SR, odborné organizácie rezortu, krajské a obvodné úrady životného prostredia, ale aj na iné ústredné orgány štátnej správy.